

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про охорону культурної спадщини

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, N 39, ст.333)

- { Із змінами, внесеними згідно з Кодексом
N 2768-III (2768-14) від 25.10.2001, ВВР, 2002, N 3-4, ст. 27
- набуває чинності з 01.01.2002 року
- Законами
- N 2921-III (2921-14) від 10.01.2002, ВВР, 2002, N 16, ст.114
N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004, ВВР, 2005, N 5, ст.114
N 997-V (997-16) від 27.04.2007, ВВР, 2007, N 33, ст.440
N 574-VI (574-17) від 23.09.2008, ВВР, 2009, N 8, ст.105
N 1759-VI (1759-17) від 15.12.2009, ВВР, 2010, N 9, ст.76
N 2518-VI (2518-17) від 09.09.2010, ВВР, 2011, N 4, ст.22
- Кодексом
- N 2755-VI (2755-17) від 02.12.2010, ВВР, 2011, N 13-14,
N 15-16, N 17, ст.112
- Законами
- N 2856-VI (2856-17) від 23.12.2010, ВВР, 2011, N 29, ст.272
N 2947-VI (2947-17) від 13.01.2011, ВВР, 2011, N 32, ст.316
N 3038-VI (3038-17) від 17.02.2011, ВВР, 2011, N 34, ст.343
N 5395-VI (5395-17) від 02.10.2012, ВВР, 2013, N 40, ст.535
N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012, ВВР, 2014, N 5, ст.62
N 365-VII (365-18) від 02.07.2013, ВВР, 2014, N 14, ст.248
N 1170-VII (1170-18) від 27.03.2014, ВВР, 2014, N 22, ст.816
N 191-VIII (191-19) від 12.02.2015, ВВР, 2015, N 21, ст.133
N 955-VIII (955-19) від 28.01.2016, ВВР, 2016, N 10, ст.103
N 2073-VIII (2073-19) від 25.05.2017, ВВР, 2017, N 34, ст.369 }

{ У тексті Закону слова "орган охорони культурної спадщини Ради міністрів Автономної Республіки Крим", "органи охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та органи охорони культурної спадщини районних державних адміністрацій", "органи охорони культурної спадщини місцевого самоврядування" в усіх відмінках замінено відповідно словами "орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим", "обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації", "відповідний виконавчий орган сільської, селищної, міської ради" у відповідному відмінку згідно із Законом N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }

Цей Закон регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

Об'єкти культурної спадщини, які знаходяться на території України, охороняються державою.

Охорона об'єктів культурної спадщини є одним із пріоритетних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування.
(Пreamбула в редакції Закону N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004)

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

культурна спадщина - сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь об'єктів культурної спадщини;

об'єкт культурної спадщини - визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти (об'єкти підводної культурної та археологічної спадщини), інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність; { Абзац третій частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2947-VI (2947-17) від 13.01.2011 }

нерухомий об'єкт культурної спадщини - об'єкт культурної спадщини, який не може бути перенесений на інше місце без втрати його цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду та збереження своєї автентичності;

рухомі предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини, - елементи, групи елементів об'єкта культурної спадщини, що можуть бути відокремлені від нього, але складають з ним єдину цілісність, і відокремлення яких призведе до втрати археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, архітектурної, мистецької, наукової або культурної цінності об'єкта;

пам'ятка культурної спадщини (далі - пам'ятка) - об'єкт культурної спадщини, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, або об'єкт культурної спадщини, який взято на державний облік відповідно до законодавства, що діяло до набрання чинності цим Законом, до вирішення питання про включення (невключення) об'єкта культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України; { Абзац шостий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 574-VI (574-17) від 23.09.2008; в редакції Закону N 2073-VIII (2073-19) від 25.05.2017 }

охорона культурної спадщини - система правових, організаційних, фінансових, матеріально-технічних, містобудівних, інформаційних та інших заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), запобігання руйнуванню або заподіяння шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, ремонту, реабілітації, пристосування та музеєфікації об'єктів

забезпечення проведення державної політики; { Абзац статті 4 в редакції Закону N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }

занесення об'єктів культурної спадщини національного значення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (928-2009-п) та внесення змін до нього щодо пам'яток національного значення;

подання у відповідні міжнародні інстанції пропозиції про занесення пам'ятки до Списку всесвітньої спадщини;

надання дозволу на переміщення (перенесення) пам'ятки національного значення;

затвердження Списку історичних населених місць України та змін, внесених до нього;

оголошення комплексів (ансамблів) пам'яток історико-культурними заповідниками державного значення та територій історико-культурними заповідними територіями; { Абзац восьмий статті 4 в редакції Закону N 2518-VI (2518-17) від 09.09.2010 }

затвердження нормативів і методик грошової оцінки пам'ятки. (Стаття 4 в редакції Закону N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004)

Стаття 5. Повноваження центральних органів виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, належить:

1) формування державної політики з питань охорони культурної спадщини;

2) розроблення, затвердження та погодження нормативно-правових актів, розроблення та погодження державних програм охорони культурної спадщини;

3) оголошення топографічно визначених територій чи водних об'єктів, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, охоронюваними археологічними територіями;

4) затвердження державних норм та правил з питань охорони культурної спадщини, а щодо пам'яток архітектури та містобудування - спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері будівництва, архітектури, містобудування;

5) встановлення режиму використання пам'яток національного значення, їхніх територій, зон охорони, охоронюваних археологічних територій, історичних ареалів населених місць;

6) здійснення науково-методичного керівництва у питаннях охорони культурної спадщини, затвердження методик та правил дослідження об'єктів культурної спадщини;

7) управління в порядку, встановленому законом, історико-культурними заповідниками державного значення;

земляних робіт на пам'ятках національного значення, їх територіях, в історико-культурних заповідниках, на історико-культурних заповідних територіях, у зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, а також програм і проектів, реалізація яких може позначитися на об'єктах культурної спадщини;

15) призначення відповідних охоронних заходів щодо пам'яток національного значення та їхніх територій у разі виникнення загрози їх руйнування або пошкодження внаслідок дії природних факторів або проведення будь-яких робіт;

16) заборона будь-якої діяльності юридичних або фізичних осіб, яка створює загрозу об'єкту культурної спадщини або порушує законодавство у сфері охорони культурної спадщини;

17) надання дозволів на проведення робіт на пам'ятках національного значення, їхніх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць;

18) видання розпоряджень та приписів щодо охорони пам'яток національного значення, припинення робіт на цих пам'ятках, їхніх територіях та в зонах охорони, на охоронюваних археологічних територіях, в історичних ареалах населених місць, якщо ці роботи здійснюються за відсутності затверджених або погоджених із відповідними органами охорони культурної спадщини програм та проектів, передбачених цим Законом, дозволів або з відхиленням від них;

19) надання дозволів на відновлення земляних робіт;

20) погодження відчуження або передачі пам'яток національного значення їхніми власниками чи уповноваженими ними органами іншим особам у володіння, користування або управління;

21) погодження охоронних договорів на пам'ятки національного значення;

22) погодження документації із землеустрою у випадках та порядку, визначених Земельним кодексом України (2768-14) та Законом України "Про землеустрій" (858-15), щодо відповідності зазначеної документації законодавству у сфері охорони культурної спадщини;

{ Пункт 22 частини другої статті 5 в редакції Закону N 365-VII (365-18) від 02.07.2013 }

23) застосування фінансових санкцій за порушення цього Закону;

24) формування і розміщення державного замовлення, укладення з цією метою контрактів на виявлення, дослідження, консервацію, реставрацію, реабілітацію, музеєфікацію, ремонт, пристосування пам'яток та інші заходи щодо охорони культурної спадщини;

25) здійснення інших повноважень, передбачених законом та покладених на нього актами Президента України.

Центральні органи виконавчої влади у сфері охорони культурної спадщини щорічно звітують перед Кабінетом Міністрів України та громадськістю про стан збереження об'єктів культурної спадщини.

ремонту, реставрації, реабілітації пам'яток;

підготовці фахівців з охорони культурної спадщини.

Стаття 11. Участь підприємств, закладів науки, освіти та культури, громадських організацій, громадян в охороні культурної спадщини

Підприємства усіх форм власності, заклади науки, освіти та культури, громадські організації, громадяни сприяють органам охорони культурної спадщини в роботі з охорони культурної спадщини, можуть встановлювати шефство над об'єктами культурної спадщини з метою забезпечення їх збереження, сприяють державі у здійсненні заходів з охорони об'єктів культурної спадщини і поширенні знань про них, беруть участь у популяризації культурної спадщини серед населення, сприяють її вивченню дітьми та молоддю, залучають громадян до її охорони.

Українське товариство охорони пам'яток історії та культури сприяє залученню широких верств населення до участі в охороні культурної спадщини, здійснює пропаганду культурної спадщини і законодавства про її охорону, громадський контроль за її збереженням, використанням, консервацією, реставрацією, реабілітацією, музеєфікацією та ремонтом, сприяє роботі органів охорони культурної спадщини.

Незалежні групи спеціалістів з ініціативи об'єднань громадян, органів охорони культурної спадщини, а також інших органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за рахунок їх власних коштів або на громадських засадах можуть здійснювати громадську експертизу з питань охорони культурної спадщини. Висновки даної експертизи можуть враховуватися органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування при прийнятті відповідних рішень згідно із законом.

(Стаття 11 в редакції Закону N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004)

Стаття 12. Екскурсійне відвідування пам'яток

Органи охорони культурної спадщини забезпечують по можливості вільний доступ до пам'яток з метою їх екскурсійного відвідування, якщо вони вважаються придатними для цього. Власник пам'ятки або уповноважений ним орган, особа, яка набула права володіння, користування чи управління, зобов'язані за погодженням з органами охорони культурної спадщини організувати такий доступ. Порядок цього доступу встановлюється охоронними договорами.

Р о з д і л III

ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 13. Державний реєстр нерухомих пам'яток України

1. Об'єкти культурної спадщини незалежно від форм власності відповідно до їхньої археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності підлягають реєстрації шляхом занесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (далі - Реєстр) за категоріями національного та місцевого значення пам'ятки. Порядок визначення категорій пам'яток (1760-2001-п) встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{ Частина перша статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004, N 2518-VI (2518-17) від 09.09.2010, N 2073-VIII (2073-19) від 25.05.2017 }

2. Не підлягають державній реєстрації об'єкти, що є сучасними копіями існуючих пам'яток або спорудами (витворами), створеними за старовинними проектами чи науковими реконструкціями, в тому числі масові тиражовані копії.

Стаття 14. Занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру та внесення змін до нього

1. Занесення об'єкта культурної спадщини до Реєстру та внесення змін до нього (вилучення з Реєстру, зміна категорії пам'ятки) провадяться відповідно до категорії пам'ятки:

а) пам'ятки національного значення - постановою Кабінету Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини протягом одного року з дня одержання подання; *{ Пункт "а" частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2947-VI (2947-17) від 13.01.2011, N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }*

б) пам'ятки місцевого значення - рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини за поданням відповідних органів охорони культурної спадщини або за поданням Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, інших громадських організацій, до статутних завдань яких належать питання охорони культурної спадщини, протягом одного місяця з дня одержання подання. *{ Пункт "б" частини першої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }*

2. Об'єкт культурної спадщини до вирішення питання про його реєстрацію як пам'ятки вноситься до Переліку об'єктів культурної спадщини і набуває правового статусу щойно виявленого об'єкта культурної спадщини, про що відповідний орган охорони культурної спадщини в письмовій формі повідомляє власника цього об'єкта або уповноважений ним орган (особу).

Переліки об'єктів культурної спадщини затверджуються рішеннями відповідних органів охорони культурної спадщини.

Порядок обліку об'єктів культурної спадщини (з0528-13) визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини. *{ Абзац третій частини другої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2947-VI (2947-17) від 13.01.2011, N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }*
{ Частина друга статті 14 в редакції Закону N 2518-VI (2518-17) від 09.09.2010 }

3. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини видає власнику пам'ятки або уповноваженому ним органу свідоцтво про реєстрацію об'єкта культурної спадщини як пам'ятки. *{ Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }*

4. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну

політику у сфері охорони культурної спадщини надає органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органам охорони культурної спадщини обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, відповідним виконавчим органам сільської, селищної, міської ради витяги з Реєстру щодо пам'яток, які розташовані на їхніх територіях.

{ Частина четверта статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }

{ Стаття 14 в редакції Закону N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004 }

Стаття 15. Вилучення пам'ятки з Реєстру

Вилучення пам'ятки з Реєстру здійснюється лише у разі:

якщо пам'ятку зруйновано;

якщо пам'ятка археології, що не виявлена в наземних обсягових формах, досліджена на всій площі і по всій глибині культурного шару і при цьому не виявлено об'єктів культурної спадщини, які підлягають консервації або музеєфікації на місці та подальшому використанню;

якщо пам'ятка втратила предмет охорони.

(Стаття 15 в редакції Закону N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004)

Стаття 16. Інформування про об'єкти культурної спадщини, занесені до Реєстру

1. Інформування про об'єкти культурної спадщини, занесені до Реєстру, провадиться шляхом:

публікації Реєстру та внесених до нього змін;

надання інформації, що міститься в Реєстрі, у відповідь на запит на інформацію; *{ Частина першу статті 16 доповнено абзацом третім згідно із Законом N 1170-VII (1170-18) від 27.03.2014 }*

встановлення охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок на пам'ятках або в межах їхніх територій незалежно від форм власності.

2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини забезпечує публікацію Реєстру та внесених до нього змін у спеціалізованому періодичному виданні та на своєму офіційному веб-сайті.

{ Частина друга статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законами N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012, N 1170-VII (1170-18) від 27.03.2014 }

Р о з д і л І V

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ПАМ'ЯТКИ

Стаття 17. Суб'єкти права власності на пам'ятки

Пам'ятка, крім пам'ятки археології, може перебувати у державній, комунальній або приватній власності. Суб'єкти права власності на пам'ятку визначаються згідно із законом.

Усі пам'ятки археології, в тому числі ті, що знаходяться під водою, включаючи пов'язані з ними рухомі предмети, є державною власністю. Такі рухомі предмети підлягають віднесенню до державної частини Музейного фонду України, обліку та збереженню у порядку, визначеному законодавством.

Право власності на скарб, що є пам'яткою, визначається в порядку, встановленому Цивільним кодексом України (435-15).
{ Статтю 17 доповнено частиною згідно із Законом N 997-V (997-16) від 27.04.2007 }

У документі, який посвідчує право власності на пам'ятку, обов'язково вказуються категорія пам'ятки, дата і номер рішення про її державну реєстрацію.

Землі, на яких розташовані пам'ятки археології, перебувають у державній власності або вилучаються (викуповуються) у державну власність в установленому законом порядку, за винятком земельних ділянок, на яких розташовуються пам'ятки археології - поля давніх битв.

(Стаття 17 в редакції Закону N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004)

Стаття 18. Здійснення права власності на об'єкти культурної спадщини, що є пам'ятками

1. Об'єкти культурної спадщини, що є пам'ятками (за винятком пам'яток, відчуження або передача яких обмежується законодавчими актами України) можуть бути відчужені, а також передані власником або уповноваженим ним органом у володіння, користування чи управління іншій юридичній або фізичній особі за наявності погодження відповідного органу охорони культурної спадщини.
{ Абзац перший частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004 }

{ Абзац другий частини першої статті 18 виключено на підставі Закону N 2518-VI (2518-17) від 09.09.2010 }

Пам'ятка може бути приватизована лише за умови укладення майбутнім власником з відповідним органом охорони культурної спадщини попереднього договору про укладення в майбутньому охоронного договору на пам'ятку (її частину) з викладенням його істотних умов, у тому числі щодо цільового використання пам'ятки, робіт, які майбутній власник зобов'язується провести на пам'ятці з метою утримання її в належному стані. { Частина першу статті 18 доповнено абзацом згідно із Законом N 574-VI (574-17) від 23.09.2008 }

Перелік пам'яток, які не підлягають приватизації, затверджується Верховною Радою України.

Пам'ятка національного значення, що перебуває у державній чи комунальній власності і потребує спеціального режиму охорони, може надаватися у користування за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

{ Абзац п'ятий частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }

обов'язок вжити заходів, погоджених з відповідним органом охорони культурної спадщини, для запобігання такій загрозі та підтримання пам'ятки в належному стані за власні кошти.

Стаття 30. Заборона діяльності, яка створює загрозу пам'яткам

Органи охорони культурної спадщини зобов'язані заборонити будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці або порушує законодавство, державні стандарти, норми і правила у сфері охорони культурної спадщини.

Приписи органів охорони культурної спадщини є обов'язковими для виконання всіма юридичними та фізичними особами.

Органи місцевого самоврядування, на території яких не створено органів охорони культурної спадщини, зобов'язані заборонити будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'ятці, негайно повідомивши про це відповідний орган охорони культурної спадщини місцевого органу виконавчої влади.

Органи місцевого самоврядування зобов'язані повідомляти відповідні органи охорони культурної спадщини про бездіяльність власника або уповноваженого ним органу, особи, яка набула права володіння, користування чи управління, що створює загрозу пам'ятці.

Р о з д і л VI

ЗАХИСТ ТРАДИЦІЙНОГО ХАРАКТЕРУ СЕРЕДОВИЩА ТА ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Стаття 31. Охоронювані археологічні території

1. Топографічно визначені території чи водні об'єкти, в яких містяться об'єкти культурної спадщини або можлива їх наявність, за поданням відповідного органу охорони культурної спадщини можуть оголошуватися рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини охоронюваними археологічними територіями на обмежений або необмежений строк у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. { Абзац перший частини першої статті 31 в редакції Закону N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }

Правовий режим охоронюваної археологічної території визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини. { Абзац другий частини першої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }

2. Інформація, що стосується об'єктів культурної спадщини таких територій чи водних об'єктів, може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом відповідно до закону. { Частина друга статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004, N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012; в редакції Закону N 1170-VII (1170-18) від 27.03.2014 }

Стаття 32. Зони охорони пам'яток, історичні ареали населених місць

історико-культурної заповідної території визначаються в положенні про неї, що затверджується Кабінетом Міністрів України.
{ Закон доповнено статтею 33-3 згідно із Законом N 2518-VI (2518-17) від 09.09.2010 }

Стаття 34. Статус територій, пов'язаних з охороною культурної спадщини

Землі, на яких розташовані пам'ятки, історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, належать до земель історико-культурного призначення, включаються до державних земельних кадастрів, планів землекористування, проектів землеустрою, іншої проектно-планувальної та містобудівної документації.
{ Частина перша статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004; в редакції Закону N 2518-VI (2518-17) від 09.09.2010 }

Встановлення зон охорони пам'яток та затвердження меж історичних ареалів населених місць не може бути підставою для примусового вилучення з володіння (користування) земельних ділянок у юридичних та фізичних осіб за умов дотримання землевласниками та землекористувачами правил використання земель історико-культурного призначення.

Стаття 35. Дозволи на проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт

1. Проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних робіт на території пам'ятки, охоронюваній археологічній території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць, а також дослідження решток життєдіяльності людини, що містяться під землею поверхнею, під водою, здійснюються за дозволом центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, що видається виконавцю робіт - фізичній особі, і за умови реєстрації цього дозволу у відповідному органі охорони культурної спадщини. { Абзац перший частини першої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5461-VI (5461-17) від 16.10.2012 }

Дозволи на проведення археологічних розвідок, розкопок надаються за умови дотримання виконавцем робіт вимог охорони культурної спадщини та наявності у нього необхідного кваліфікаційного документа, виданого кваліфікаційною радою. Порядок надання дозволів устанавлюється Кабінетом Міністрів України.

Кваліфікаційні документи видаються кваліфікаційною радою - колегіальним, незалежним органом, відповідальним за фаховий рівень виконавця робіт. Порядок формування та діяльності кваліфікаційної ради затверджується Кабінетом Міністрів України. До складу кваліфікаційної ради входять відповідні фахівці наукових установ, вищих навчальних закладів, громадських організацій.

Дозволи на проведення земляних (підводних) робіт на території місць бойових дій, місць загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, місць поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, надаються згідно з програмами, погодженими з відповідним органом охорони культурної спадщини.

2. Виконавець археологічних розвідок, розкопок зобов'язаний:

забезпечити збереження виявлених під час досліджень об'єктів культурної спадщини;

своєчасно здати звіт про дослідження органам, що видали дозвіл та кваліфікаційний документ;

передати всі знайдені під час досліджень рухомі предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини (антропогенні, антропологічні, палеозоологічні, палеоботанічні та інші об'єкти, що мають культурну цінність), на постійне зберігання визначеній у дозволі установі для занесення до державної частини Музейного фонду України;

передати польову документацію та звіт про проведені роботи до архівного підрозділу державної наукової установи у порядку, визначеному законодавством;

забезпечити належну консервацію об'єктів культурної спадщини, що мають культурну цінність, упорядкування території після завершення робіт. { Абзац шостий частини другої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2518-VI (2518-17) від 09.09.2010 }

3. Відповідний орган охорони культурної спадщини може призначати своїх уповноважених представників для здійснення нагляду за проведенням археологічних розкопок. Виконавець археологічних розкопок зобов'язаний сприяти представникам органів охорони культурної спадщини у здійсненні нагляду за проведенням розкопок.

4. Застосування металошукачів чи будь-якого іншого пошукового обладнання або відповідної технології на об'єктах культурної спадщини дозволяється тільки за наявності дозволу на їх використання та підлягає обов'язковій реєстрації у відповідному органі охорони культурної спадщини.

5. Власник або користувач земельної ділянки (у тому числі орендар) у межах території пам'ятки, охоронюваної археологічної території, в зонах охорони, в історичних ареалах населених місць згідно з розпорядженням органу охорони культурної спадщини зобов'язаний не перешкоджати виконавцеві робіт, який має дозвіл на проведення археологічних розвідок, розкопок на цій ділянці.

Власник або користувач (у тому числі орендар) земельної ділянки, на якій проводяться археологічні розвідки, розкопки, має право на відшкодування у повному обсязі шкоди, якої він зазнав у зв'язку з проведенням таких робіт.
(Стаття 35 в редакції Закону N 2245-IV (2245-15) від 16.12.2004)

Стаття 36. Припинення земляних робіт у разі виявлення знахідки археологічного або історичного характеру

1. Якщо під час проведення будь-яких земляних робіт виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їх подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це відповідний орган охорони культурної спадщини, на території якого проводяться земляні роботи.

PAGE INTENTIONALLY LEFT BLANK

TRANSLATION

LAW OF UKRAINE

On the Protection of Cultural Heritage

(Gazette of the Verkhovna Rada of Ukraine (VRU), 2000, No. 39, Art. 333)

[...]

[page 2]

Section I

GENERAL PROVISIONS

Article 1. Definitions

In this Law, the following terms shall have the following meanings:

cultural heritage – the totality of cultural heritage objects inherited by mankind from previous generations;

cultural heritage object – a notable place, edifice (work), complex (ensemble), parts thereof, or movable items associated therewith, as well as land or water areas (underwater cultural objects and archeological heritage), other natural, natural/manmade or manmade objects regardless of their state of preservation, that bring value to our time from an archeological, aesthetic, ethnological, historical, architectural, artistic, or scientific standpoint and have preserved their authenticity; (Paragraph three of Article 1(1) as amended by Law No. 2947-VI (2947-17) dated 13/01/2011).

[page 7]

Article 5. Powers of the National Executive Authorities Responsible for Preserving Cultural Heritage

The powers of the central executive authority responsible for forming state policy in the area of preserving cultural heritage include:

[page 9]

23) imposing financial penalties for violations of this Law;

[page 16]

Section III

STATE REGISTRATION OF CULTURAL HERITAGE OBJECTS

TRANSLATION

Article 13. The State Register of Immovable Monuments of Ukraine

1. Cultural heritage objects, regardless of their form of ownership, based on their archeological, aesthetic, ethnological, historical, artistic, or scientific value, shall be registered by means of being entered into the State Register of Immovable Monuments of Ukraine (hereinafter “Register”) according to the category of the monument’s national and local significance. The procedures for determining the categories of monuments (1760-2001-p) shall be established by the Cabinet of Ministers of Ukraine.

{Part one of Article 13 as amended by Laws No. 2245-IV (2245-15) of 12/16/2004, No. 2518-VI (2518-17) of 09/09/2010, and No. 2073-VIII (2073-19) of 05/25/2017}

2. Objects that are contemporary copies of existing monuments or edifices (works) created according to ancient designs or scholarly reconstructions, including mass produced copies, shall not be subject to state registration.

[page 19]

Article 17. Holders of Ownership Rights to Monuments

A monument other than an archeological monument may be state-owned, communally owned, or privately owned. The holders of ownership rights to a monument shall be defined in accordance with the law.

All archeological monuments, including those located underwater, as well as the movable items associated with them, shall be state property. Such movable items shall form part of the state-owned part of the Museum Fund of Ukraine and shall be recorded and kept in accordance with the procedures defined by law.

Ownership rights to treasure that constitutes a monument shall be defined in accordance with the procedures established by the Civil Code of Ukraine (435-15). {This part added to Article 17 pursuant to Law No. 997-V (997-16) of 04/27/2007}

The document that establishes ownership rights to a monument must indicate the category of the monument and the date and number of the decision regarding its state registration.

The lands on which archeological monuments are located shall be state-owned or shall be seized (bought out) by the state in accordance with the procedures established by law, except for land parcels on which archeological monuments comprising ancient battlefields are located.

{Article 17 as amended by Law No. 2245-IV (2245-15) of 12/16/2004}

[page 25]

Article 31. Protected Archeological Areas

TRANSLATION

1. Topographically defined land or water areas in which cultural heritage objects are or may be located, on the advice of the relevant authority responsible for the protection of cultural heritage, may be declared archeological areas for a limited or unlimited period by decision of the national executive authority responsible for implementing state policy on the protection of cultural heritage, in accordance with the procedures defined by the Cabinet of Ministers of Ukraine. {Paragraph one of Article 31(1) as amended by Law No. 2245-IV (2245-15) of 12/16/2004, as further amended by Law No. 5461-VI (5461-17) of 10/16/2012}

The legal treatment of a protected archeological area shall be defined by the national executive authority responsible for forming state policy on the protection of cultural heritage. {Paragraph two of Article 31(1) as amended by Law No. 5461-VI (5461-17) of 10/16/2012}

2. Information concerning the cultural heritage objects of such land and water areas may be designated as classified information in accordance with the law. *{Article 31(2) as amended by Laws No. 2245-IV (2245-15) of 12/16/2004 and No. 5461-VI (5461-17) of 10/16/2012, as further amended by Law No. 1170-VII (1170-18) of 03/27/2014}*

[page 31]

Article 35. Permits for Archeological Exploration, Digs, and Other Excavation Work

1. Archeological exploration, digs and other excavation work on the territory of a monument or protected archeological area, in protection zones, and at the historical sites of inhabited places, as well as studies of the underground or underwater remnants of human activity, shall be conducted on the basis of a permit issued by the national executive authority responsible for implementing state policy on the protection of cultural heritage. Such permits shall be issued to the individual performing the work on the condition that such permit is duly registered with the relevant authority responsible for the protection of cultural heritage. {Paragraph one of Article 35(1) as amended by Law No. 5461-VI (5461-17) of 10/16/2012}

Permits for archeological exploration and digs shall be granted on the condition that the person performing the work adheres to the requirements for the protection of cultural heritage and has the necessary qualification document issued by a qualification board. The procedures for granting permits shall be established by the Cabinet of Ministers of Ukraine.

Qualification documents shall be issued by a qualification board – a collective, independent authority responsible for the professional level of the person performing the work. The procedures for the formation of the qualification board and its activities shall be approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine. The qualification board shall include relevant specialists from research institutions, institutions of higher education, and non-governmental organization's.

Permits for excavation (or underwater) work at sites of past military engagements, the loss of naval ships, marine and river vessels, and burial places of deceased persons and deceased (perished) military personnel (including foreigners) who perished in wars and as a result of deportation and political repression on the territory of Ukraine, shall be granted in accordance with programs approved by the relevant authority responsible for the protection of cultural heritage.

TRANSLATION

2. Any person who performs archeological exploration or excavation work must:
ensure the safekeeping of cultural heritage objects discovered in the course of such research;

submit a timely report on the research to the authorities that issued the permit and the qualification document;

hand over all movable objects found in the course of the research that are connected with immovable cultural heritage objects (manmade, anthropological, paleozoological, paleobotanical, and other objects of cultural value) for permanent storage by the institution specified in the permit, so that they may be added to the state-owned part of the Museum Fund of Ukraine;

submit field documentation and a report on completed work to the archive department of the state research institution in accordance with the procedures defined by law;

ensure the proper conservation of cultural heritage objects of cultural value and the reclamation of land after the work is completed. {Paragraph six of Article 35(2) as amended by Law of Ukraine No. 2518-VI of 09/09/2010}

3. The relevant authority responsible for the protection of cultural heritage may appoint its own authorized representatives to supervise archeological excavation work. The person performing the archeological excavation work must assist representatives of the authorities responsible for the protection of cultural heritage in supervising such work.

4. The use of metal detectors or any other detection equipment or associated technology at cultural heritage sites shall only be permitted on the basis of a permit for their use and must be registered with the relevant authority responsible for the protection of cultural heritage.

5. The owner or user of a land parcel (including tenants) within the boundaries of a monument, protected archeological area, protection zone, or historical site of an inhabited place, pursuant to an order issued by the authority responsible for the protection of cultural heritage, must not impede a person authorized to conduct archeological exploration or excavation work on that land.

The owner or user (including tenants) of a land parcel on which archeological exploration or excavation work is being conducted shall be entitled to full compensation for any damage he incurs in connection with such work.

(Article 35 as amended by Law No. 2245-IV (2245-15) of 12/16/2004)